

2. Верба Л. Г. Історія англійської мови : посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів. Вінниця : НОВА КНИГА, 2006. 296с.
3. Шапошникова И. В. История английского языка : учеб. пособие. 2-е изд., стереотип. Москва : ФЛИНТА, 2011. 508 с.
4. "L'incroyable histoire des mots français dans la langue anglaise. Vidéo invidio". invidio.us. Retrieved 2019-12-05.
5. "Terms of Enrichment: How French Has Influenced English". french.about.com. Archived from the original on 2016-12-16. Retrieved 2018-11-20.
6. France-Amérique (26 March 2015). "L'influence du français sur la langue anglaise est considérable et insoupçonnée". Archived from the original on 2016-09-29. Retrieved 2018-11-21.

РІЗНОЖАНРОВІ ТЕКСТИ ЯК КОМУНІКАТИВНІ СФЕРИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕРМІНІВ

Бойко І. І.

*кандидат філологічних наук, асистент кафедри
романо-германської філології
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Продовжуючи традицію функціонально-стилістичного аналізу ролі термінів у текстах, пропонуємо дослідження прагматилістичних функцій термінів у трьох групах різножанрових текстів, що репрезентують три комунікативні сфери – медійну, наукову та науково-дидактичну.

Виходячи з ідеї нерозривного зв'язку між жанрами, комунікативними сферами, в яких вони породжуються, та відповідними їм функціональними стилями, дослідження стилістичних функцій термінів проводилось з позицій міждисциплінарного напрямку – прагматилістики, яка інтегрує прагматичний та стилістичний підходи.

Оскільки з'ясування функціональних особливостей термінів в різних типах текстів потребує обізнаності з відповідними контекстами, то дослідження розпочинається з виявлення комунікативно-прагматичних та жанрово-стильових характеристик медійних, наукових та науково-дидактичних текстів.

Виявлення особливих функцій термінів, зумовлених жанровими та прагматичними особливостями текстів, в яких вони функціонують є метою цього дослідження. Завдання розвідки: провести аналіз особливостей функціонування

термінологічних одиниць в різножанрових текстах (медійних, наукових, науково-дидактичних); з'ясувати характеристики термінів «жанр» і «стиль»; здійснити порівняння функціональних особливостей термінів у медійних, наукових, науково-дидактичних текстах; проаналізувати перспективи для подальшого дослідження функціонування термінів в різних комунікативних сферах.

Кількість праць, у яких досліджено терміни в тому вигляді, як їх зафіксовано у словниках, набагато більша за кількість досліджень, присвячених особливості функціонування терміна в тексті. Основну увагу, як вважає К. Д. Діброва [3], надано терміну у сфері фіксації, а сфера функціонування нерідко вважається несуттєвою. Але не враховувати сферу функціонування термінів неможливо, природне вживання термінології це те основне джерело, де з'являються нові терміни, які набувають обґрунтування та права на життя.

Слід зазначити, що існує певна кількість досліджень, присвячених функціонуванню термінів в різних, у тому числі, неспеціальних контекстах, зокрема художньому і газетно-публіцистичному, фахових текстах О. І. Дуда, Т. Р. Кияк, А. П. Коваль, Г. І. Крохмальна, М. В. Лутцева, В. В. Прима, Т. В. Яхонтова, L. Antal, T. F. Brunner, K. Klasson.

Варто зазначити, що всі терміни, ґрунтуючись на лексичних одиницях як на мовному субстраті, виконують базові функції слова: номінативну, сигніфікативну, комунікативну, прагматичну, текстотвірну.

Сучасне бачення жанру як категорії гуманітарних наук закладено в працях М. М. Бахтіна [1]. Науковець зробив наголос на зв'язку жанрів з різними комунікативними сферами та на їхній функціональній природі. Більше того, вчений наголошує, що жанри нерозривно пов'язані зі стилями, тобто з певною сукупністю або підсистемами мовних засобів, що об'єднані спільною функцією або спільністю сфери вживання. На його думку, всі мовні, чи функціональні стилі є не що інше, як жанрові стилі визначених сфер людської діяльності і спілкування. У кожній сфері побутують і застосовуються свої жанри, що відповідають конкретним умовам даної сфери; цим жанрам і відповідають визначені стилі [1].

За В. Г. Кузнецовим [4], жанри є однією з найскладніших типологічних категорій функціональної стилістики, що включають в себе екстралінгвістичні ознаки комунікативно-прагматичного характеру і лінгвістичні ознаки. Їх кореляцію з різними функціональними стилями Т. В. Яхонтова [5] пояснює так: «...Жанри володіють стильовим аспектом, вбирають у себе стиль як узагальнення рекурентних рис своїх конкретних текстових реалізацій, а стиль як абстракція цих рис, як певне «надтекстове», «наджанрове» явище оформлюється, маніфестується у жанрах, тобто «володіє» жанрами, «розпадається» на жанри. Отже, якщо жанр – це форма реалізації стилю, то його можна трактувати як функціонально-стилістичну єдність, яка характеризується певним способом відображення дійсності, єдністю структурної і композиційної організації [4].

Як зазначає Л. Р. Безугла [2], прагматика і стилістика розрізняються об'єктами дослідження і, як наслідок, глобальними підходами. Якщо об'єктом прагматики є мовленнєва діяльність комуніканта, яка зумовлює антропоцентричність досліджень у цій галузі, то об'єктом стилістики є стилістичні аспекти мовних одиниць різного рівня, тобто цей напрям можна вважати лінгвоцентричним. Прагмастилістика інтегрує ці два підходи, що акцентує подана нижче дефініція. Слід зазначити, що хоча існують дещо різні тлумачення прагмастилістики, усе ж найбільш придатним, принаймні для цього дослідження, видається таке визначення цього напрямку: «Прагмастилістика вивчає жанри мовлення, які створюють ту предметну область, в якій стилістика й прагматика максимально зближуються» [2]. В контексті такої інтерпретації трактуємо прагмастилістичні функції термінів в різножанрових текстах як функції, обумовлені комунікативною специфікою жанрів в аспекті впливу на адресата.

Тексти різних комунікативних сфер – природне середовище функціонування термінів. Комунікативні сфери, їхні жанри та відповідні функціональні стилі нерозривно пов'язані та впливають на особливості функціонування термінів. Прагматичні функції термінів в різножанрових і різностильових текстах – це функції обумовлені комунікативними особливостями жанрів в аспекті впливу на адресата. Тому аналіз прагмастилістичних функцій термінів у текстах має важливе наукове та прикладне значення.

Література

1. Бахтин М. М. Проблема речевых жанров. Эстетика словесного творчества. Москва : Искусство, 1979. С. 237–280.
2. Безугла Л. Р. До питання розмежування прагматики, стилістики та прагмастилістики. *Вісник ХНУ*. Харків, 2014. № 1102. С. 6–10.
3. Диброва К. Ю., Ступин Л. П. Научный термин и его дефиниция. Терминоведение й терминография в индоевропейских языках. Владивосток, 1987. С. 66–71.
4. Кузнецов Н. И. Биография как тип текста (на материале англоязычной биографии): автореф. дис. ... канд. филол. наук. Одесса, 1990. 16 с.
5. Яхонтова Т. В. Лінгвістична генологія наукової комунікації : монографія. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2009. 420 с.